

5. The Future of Food and Farming, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, COM. 2017.

6. EU Member States join forces on digitalisation for European agriculture and rural areas. 9 April 2019. URL: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-member-states-join-forces-digitalisation-european-agriculture-and-rural-areas> (дата звернення: 12.11.2020).

7. Weersink A. et al., Opportunities and challenges for Big Data in agricultural and environmental analysis. *Annual Review of Resource Economics*. №. 10. 2018. P. 19–37. URL: <https://doi.org/10.1146/annurev-re-source-100516-053654> (дата звернення: 12.11.2020).

*Науковий керівник: кандидат юридичних наук,
доцент Ігнатенко І. В.*

Копиця М. А.,

аспірант кафедри земельного та аграрного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ВИДИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Публічне адміністрування в сфері агропромислового комплексу України здійснюється в межах чітко визначеної компетенції органів публічної адміністрації, та у відповідності до нормативно визначеного механізму, який забезпечує чіткість та прозорість адміністративних процедур.

При цьому, публічне адміністрування фермерських господарств можна розподілити за окремими видами, які в свою чергу відрізняються між собою окремим нормативно-правовим регулюванням, механізмом здійснення, але мають спільну мету – здійснення регулюючої, стимулюючої, дозвільної функцій щодо діяльності фермерських господарств, з метою підвищення ефективності

їх господарської діяльності в спосіб, найбільш сприятливий для таких суб'єктів.

Види публічного адміністрування фермерських господарств можна поділити на загальні, тобто ті, які відповідають видам публічного адміністрування в цілому, та особливі «підвиди», притаманні тільки сфері сільського господарства, в зв'язку з специфічним об'єктом публічного адміністрування – фермерським господарством. Таким чином, для визначення та правової характеристики видів публічного адміністрування фермерських господарств необхідно в пергу встановити перелік та специфіку видів публічного адміністрування в цілому в теорії адміністративного права.

До видів публічного адміністрування фермерських господарств можна віднести:

1. Інституційно-функціональне публічне адміністрування.

Даний вид публічного адміністрування здійснюється органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими, професійними утвореннями, які забезпечують підтримку фермерських господарств у формі дорадчих послуг та ін. Зокрема, інституційно-функціональними повноваженнями органів публічної адміністрації в сфері публічного адміністрування є наступні: створення консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів та служб; прийняття нормативно-правових актів, які забезпечують діяльність фермерських господарств на правовому рівні, надання інформаційних послуг тощо. Для прикладу, в Україні діє пілотна версія сайту Український державний фонд підтримки фермерських господарств (<https://udf.gov.ua/index.php>), місією якого є виконання функцій з реалізації державної політики щодо становлення і розвитку фермерських господарств в установленому законодавством порядку. На зазначеному сайті міститься інформація про діяльність Українського державного фонду підтримки фермерських господарств (надалі – Фонд), про фінансову підтримку фермерських господарств, надання субсидій, про форми документів, ведення яких є обов'язковим в межах здійснення господарської діяльності фермерів.

2. Стимулююче публічне адміністрування.

Стимулююче публічне адміністрування передбачає законодавчо забезпечену діяльність органів державної влади, місцевого

самоврядування, інших учасників аграрних правовідносин, спрямовану на забезпечення реалізації прав та інтересів фермерських господарств, в тому числі забезпечення найефективнішого ведення сільськогосподарського товаровиробництва. До даного виду публічного адміністрування в першу чергу включається надання органами публічної адміністрації адміністративних послуг. Для прикладу, процес створення фермерського господарства включає в себе надання такої адміністративної послуги як державна реєстрація створення фермерського господарства. Згідно з абзацом 5 Листа Міністерства юстиції України № 10575/8.4.3/32-19 від 25.11.2019 року «Щодо порядку державної реєстрації сімейних фермерських господарств», фермерське господарство підлягає державній реєстрації як юридична особа або фізична особа - підприємець [1]. Також одним з видів адміністративної послуги, яка надається фермерським господарствам, є видача органами державного архітектурно-будівельного контролю України дозвільних документів на будівництво будівель та споруд сільськогосподарського призначення, та введення вказаних об'єктів в експлуатацію.

Окремим та специфічним видом публічного адміністрування, що входить до загального стимулюючого публічного адміністрування, можна віднести надання органами публічної адміністрації фінансової підтримки діяльності фермерських господарств. Так, згідно з Законом України «Про фермерське господарство», Постановою Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. № 1102 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам», а також (що є досить зручним) згідно інформації з сайту Фонду), фінансова підтримка надається на конкурсних засадах:

1) Новим господарствам: новоствореним фермерським господарствам та фермерським господарствам з відокремленими фермерськими садибами, фермерським господарствам, які провадять господарську діяльність та розташовані у гірських населених пунктах, на поліських територіях, - строком від трьох до п'яти років для виробництва, переробки і збуту виробленої продукції, провадження виробничої діяльності;

2) Фермерським господарствам (крім новостворених): іншим фермерським господарствам - строком до п'яти років для прид-

банья техніки, обладнання, поновлення обігових коштів, у тому числі для придбання маточного поголів'я сільськогосподарських тварин (телиць, нетелей, корів, свиноматок, ярок, вівцематок, кізочок та козоматок) та проведення оцінки відповідності виробництва органічної продукції (сировини), виробництва та переробки сільськогосподарської продукції, будівництва та реконструкції виробничих і невиробничих приміщень, для закладення багаторічних насаджень, розвитку кредитної та обслуговуючої кооперації, у тому числі для сплати пайових внесків до пайових фондів сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, утворених фермерськими господарствами самостійно або разом з членами особистих селянських господарств, зрощення та меліорації земель [2,3,4].

Ще одним важливим специфічним видом публічного адміністрування фермерських господарств в рамках стимулюючого публічного адміністрування є надання публічною адміністрацією субсидій. Так, згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 106 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств», Новоствореним фермерським господарствам у період їх становлення (перші три роки після його створення) виділяється бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар) один раз виключно для провадження сільськогосподарської діяльності у розмірі 3000 гривень на 1 гектар, але не більше 60000 гривень на одне фермерське господарство. Бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар) не надається фермерським господарствам, які мають прострочену заборгованість перед Укрдержфондом та його регіональними відділеннями за бюджетною програмою “Надання кредитів фермерським господарствам” [5].

Окремо можна виділити передбачену на державному рівні державну підтримку фермерських господарств в сфері страхування сільськогосподарської продукції [6].

3. Імперативне публічне адміністрування.

Даний вид публічного адміністрування передбачає такий вид діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, за яким останні виключно законодавчих повноважень можуть

впливати на поведінку суб'єктів аграрних правовідносин, в тому числі на поведінку фермерських господарств з метою запобігання порушень фермерськими господарствами, або ж запобігання протиправних дій, спрямованих фізичними та юридичними особами проти правомірної діяльності фермерських господарств, а також спрямованих на запобігання виникнення негативних наслідків діяльності суб'єктів аграрних правовідносин (запровадження карантину тощо).

Підсумовуючи, можна виділити наступні види публічного адміністрування фермерських господарств, інституційно-функціональне, стимулююче та імперативне публічне адміністрування, які в свою чергу поділяються на окремі специфічні підвиди, притаманні саме для публічного адміністрування фермерських господарств, та спрямовані на забезпечення здійснення господарської діяльності фермерськими господарствами належної господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Щодо порядку державної реєстрації сімейних фермерських господарств. Лист Міністерства юстиції України № 10575/8.4.3/32-19 від 25.11.2019 року : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1057323-19#Text> (дата звернення 16.10.2020).

2. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. № 1102. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-2004-%D0%BF#Text> (дата звернення 16.10.2020).

3. Про фермерське господарство. Закон України від 19.06.2003 року № 973-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text> (дата звернення 16.10.2020).

4. Офіційний сайт Українського державного фонду підтримки фермерських господарств. URL: <https://udf.gov.ua/index.php> (дата звернення 16.10.2020).

5. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 106 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення 16.10.2020).

6. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою: Закон України від 09 лютого 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4391-17> (дата звернення 16.10.2020).

*Науковий керівник: доктор юридичних наук,
професор Носік В.В.*

Корнієнко В. М.,
к.ю.н, доцент, доцент кафедри земельного та аграрного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
Лазебна А.,
студентка 4 курсу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРОСФЕРІ

Ефективна інноваційно-інвестиційна політика органів державної влади сприяє підвищенню експортного потенціалу аграрного сектору економіки. Передумовою привабливості інвестиційного клімату держави є забезпечення нормативно-правового регулювання порядку залучення інвестицій та впровадження інновацій у сільське господарство. Інноваційна діяльність прямо пов'язана з інвестиційною, тому дослідження законодавства, виявлення недоліків та визначення шляхів удосконалення нормативно-правової бази щодо порядку інноваційно-інвестиційних процесів в аграрному секторі національної економіки є актуальним питанням, що потребує уваги з боку правників.

Сільське господарство - одна з основних галузей економіки. Станом на початок 2020 року сільське господарство забезпечувало 11, 7 % ВВП України. Більше 27 млн. гектарів, або 60 % сільсько-